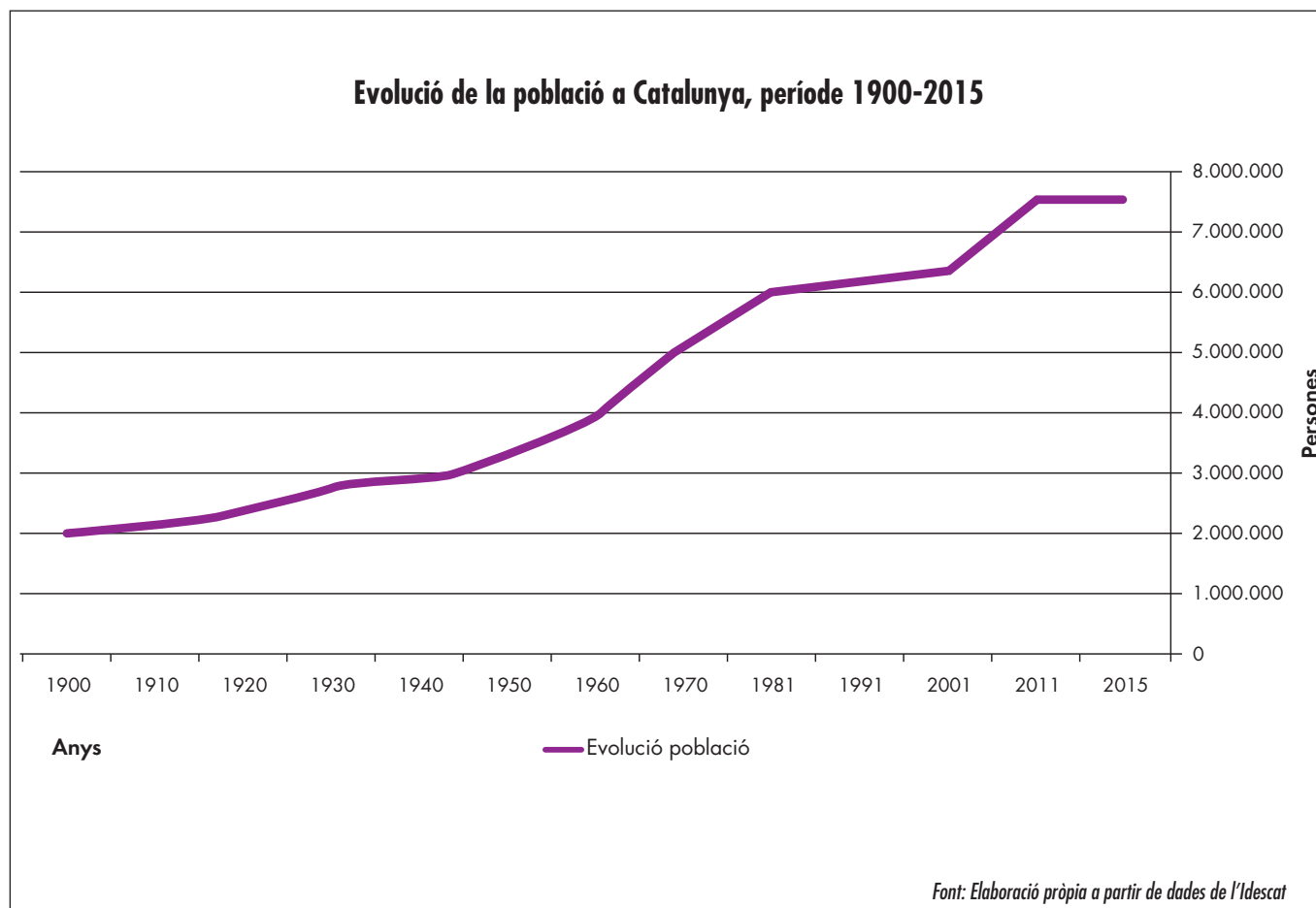

TENDÈNCIES EN LA POBLACIÓ CATALANA I TRANSFORMACIONS ECONÒMIQUES

La població i les seves dinàmiques han estat íntimament relacionades amb els canvis econòmics i tecnològics. De fet, aquesta vinculació es demostra ben antiga, ja quan l'home caçador recol·lector aconsegueix dominar l'agricultura i la ramaderia, s'inicien les primeres transformacions significatives de la humanitat. La possibilitat de gaudir d'aliment de forma més o menys estable i continuada provoca, per una banda el primer creixement important de la població i, per l'altra, l'assentament de les comunitats humanes en pobles, en ciutats.

Tanmateix, el punt d'inflexió més significatiu, el que es considera l'inici de la transició demogràfica moderna, es produeix amb la revolució agrícola i el començament de la revolució industrial. En aquest sentit, des del segle XVII-XVIII tot va ser una cadena en moviment, les

millores de les tècniques agrícoles possibiliten obtenir més aliment i excedent de producció per comerciar i invertir, la població augmenta, no es necessita tanta mà d'obra al camp, èxode rural, etc. Resultat, comença la revolució industrial i el primer període de gran creixement de la població a nivell mundial. No obstant, no va ser global a tot el planeta, com tampoc ho va ser a tots els països, va dependre del nivell de desenvolupament.

En tot cas, Catalunya és dels primers territoris de l'estat espanyol on es fan evidents aquests canvis com a zona pionera industrial. Tot i amb això, no és fins al segle XX, període de continuat creixement (veure figura), quan veritablement són més poderoses les transformacions.

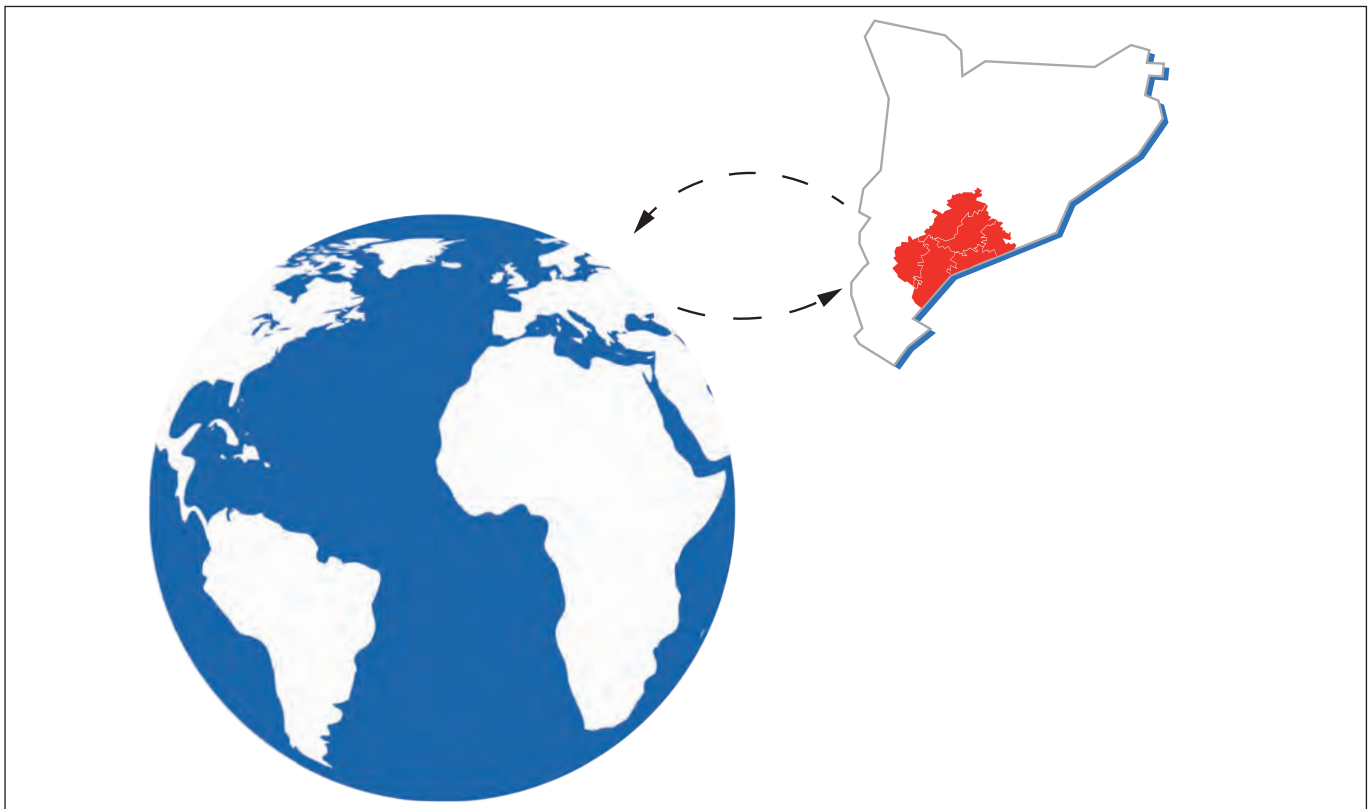
De fet, a Catalunya s'observa ja aquesta pauta de creixement des de 1900 fins a la dècada de 1950, encara

que moderat per trobar-se en períodes convulsos política i bèl·licament com ara la guerra civil. De totes formes, gràcies a les millores sanitàries i les condicions de vida, sobretot serveix per abandonar, pel que fa a l'elevada mortalitat infantil, les pautes de la societat tradicional.

Aquest procés continua en força a partir de la dècada de 1960, on la recuperació econòmica lligada al desenvolupament industrial origina un moment de plena ocupació, el que desencadena en l'anomenat "baby boom", període de gran creixement natural, acompanyat a Catalunya amb un important episodi d'immigració d'altres punts de l'estat a la recerca de millors oportunitats laborals. El cicle temporal entre 1960-1980 és el moment de màxima expansió demogràfica, on la població catalana gairebé es duplica, concentrant-se en les ciutats i les zones industrials.

Un espai històric i natural, la conca del riu Francolí, ocupat per àrees residencials i industrials. Vista des del Barri de Sant Salvador (Tarragona), al fons Repsol i el Complex Petroquímic Nord (als termes de la Pobla i el Morell) i, a l'esquerra, el poble de Constantí

Infografia del Camp de Tarragona, cada cop més relacionat amb el país i el món

No obstant, la crisi del petroli i del sistema industrial tradicional a finals dels 70 atura la dinàmica poblacional durant gairebé dues dècades, comença un tram d'estancament demogràfic, que no canvia fins a finals del segle XX, amb un altre cicle econòmic positiu.

Tanmateix, la nova empenta demogràfica, tal i com es pot observar a la gràfica, es produeix aquest cop bàsicament per l'impuls de la immigració i més concretament l'estrangera. De fet, és un fenomen nou i únic a la història de l'Estat i de Catalunya, però de magnituds

significatives. Es passa de percentatges que a l'any 2000 no arribaven al 3% a superar el 15 % a l'any 2013 (idescat, 2016). Però la crisi actual l'ha aturat i està en regressió, s'ha perdut un 2% de població d'altres nacionalitats entre 2013 i 2015.

Per acabar, en l'actualitat el comportament demogràfic català presenta una de les taxes de natalitat més baixes d'Europa, una població envellida i un estancament migratori o, fins i tot, pèrdua per la marxa dels joves a l'estranger. Això provoca inquietuds com ara

la garantia del sistema de pensions. De totes maneres, tot són cicles i és d'esperar que un altre canvi econòmic també condueixi a un altre gir demogràfic, si fa una dècada la immigració va compensar la baixa natalitat catalana, pot perfectament tornar a passar aquest o altres processos que modifiquin les dinàmiques.

JOAN JAUME INIESTA GIRONA
Professor

**Facultat de Turisme i Geografia.
Universitat Rovira i Virgili**